

Position paper rondetafelgesprek EU-Mercosurverdrag

Standpunt internationale handel

- De Nederlandse land- en tuinbouw is koploper in de wereld. LTO wil dat zo houden en strijdt daarom voor een sterke positie Nederlandse land- en tuinbouw op de Europese en internationale markt. Van iedere vijf boeren en tuinders bestaan er immers zeker drie bij de gratie van onze export. Van elke euro die de Nederlandse agrarische sector verdient, komt 75% uit het buitenland en een kwart van buiten de EU. Zonder export zou die positie verzwakken. Dat zou dan ook gelden voor de kennis en innovatie die Nederland nu nog te bieden heeft. Die is er met dank aan onze innovatieve boeren en tuinders.
- LTO is daarom in principe niet tegen wereldwijde handel en export, en dus niet tegen de handelsverdragen die de EU namens Nederland afsluit.
  - Dit wel met een belangrijke voorwaarde: producten uit derde landen moeten voldoen aan dezelfde hoge kwaliteitsstandaarden zoals die ook voor Europese boeren en tuinders gelden. Het gaat dan onder andere om veiligheid, klimaat, biodiversiteit, dierenwelzijn en gebruik van moderne technologie.
- Een goed handelsakkoord houdt rekening met de verschillende belangen en zorgt voor een gelijk speelveld op het gebied van duurzaamheid. Binnen handelsakkoorden moeten kwetsbare sectoren beschermd worden. Afspraken tot vastgestelde hoeveelheden en zogenaamde 'safeguards' zorgen dat de markt niet volledig vrijgegeven wordt voor vrijhandel. Zo blijft de EU-markt tot op zekere hoogte beschermd tegen producten die minder duurzaam of met lagere standaarden zijn geproduceerd.
- In Nederland worden boeren en tuinders steeds meer geconfronteerd met beperkingen op het terrein van emissies en bemesting, gewasbescherming en nieuwe eisen voor 'dierwaardige veehouderij'. Bovendien werkt de EU hard aan een reeks voorstellen onder de kop 'Green Deal'. Dat brengt het gelijke speelveld bij internationale handel in gevaar.

EU Handelsverdrag Mercosur

- Over het handelsverdrag met Mercosur vindt LTO dat het gelijke speelveld onvoldoende gewaarborgd wordt. Dit geldt met name voor de rundvleesproductie, pluimveehouderij en suiker. Het gaat dan onder andere over dierenwelzijnseisen, gebruik van antibiotica, groeibevorderaars en gewasbescherming (*zie voor meer toelichting de voorbeelden van een ongelijk speelveld met Mercosur in de bijlagen*). De Mercosur-landen, vooral Brazilië, Argentinië en Uruguay, exporteren al grote volumes naar de EU. LTO wil dat de Nederlandse regering hier rekening mee houdt tijdens de onderhandelingen in de Raad.
- Met veel landen in de wereld heeft Nederland (en de EU) een positieve handelsbalans voor land- en tuinbouwproducten. Mercosur wijkt hier van af: de agrarische handelsbalans met de vier Mercosur-landen is negatief, vooral door de import van soja- en oliezaden, tropisch fruit en pluimvee- en rundvlees.
- De EU importeert ook soja uit Mercosur voor humane voeding waarbij veel van het restproduct naar de veehouderij gaat. Het is van belang dat dit niet leidt tot verdere aantasting van de Amazone. Daarbij moet de EU samen optrekken met andere soja-importeurs (zoals China en de VS), want maar 10% van de Braziliaanse soja gaat naar de EU.
- Op dit moment onderhandelt de Europese Commissie met Mercosur over een nieuw hoofdstuk in het handelsverdrag over klimaatbescherming. Het is nog onduidelijk wat er in dat nieuwe hoofdstuk komt te staan. Het baart LTO zorgen dat dit nieuwe hoofdstuk alleen over klimaatbeleid gaat, en niet over dierenwelzijn en gezonde planten en dieren.
- De Europese Commissie moet het gelijke speelveld scherp monitoren en hierover regelmatig rapporteren aan de lidstaten, Europees Parlement en het bedrijfsleven. Bovendien moet de Europese Commissie snel en effectief kunnen ingrijpen mocht door toenemende importen de Europese markt ernstig verstoord raken. De zogenaamde 'safeguards' in het handelsakkoord moeten daarvoor genoeg ruimte bieden.
- Bij de presentatie van het akkoord stelde de toenmalige Europees Commissaris van handel Phil Hogan dat hij een fonds van € 1 miljard beschikbaar heeft voor compenserende maatregelen voor als markten ernstig verstoord raken. Het is van belang dat dit fonds beschikbaar blijft voor sectoren die economisch worden geraakt door toenemende invoer als gevolg van onevenwichtige handelsakkoorden.

Bijlagen

1. Achtergrond: economisch belang van handel voor de land- en tuinbouw

Nederland exporteerde in 2022 ter waarde van € 122 miljard aan land- en tuinbouwgoederen en importeerde ter waarde van € 88,2 miljard. Dit laat zien dat de Nederlandse land- en tuinbouw een wereldspeler is. 70% van de bruto export gaat naar de Europese interne markt. Van de € 122 miljard aan export bestaat € 80 miljard uit producten van Nederlandse makelij, de rest is wederuitvoer. De belangrijkste productgroepen voor onze export zijn: groenten en fruit, zuivel en eieren, sierteeltproducten, vlees, dranken en natuurlijke oliën en vetten. De Nederlandse economie heeft in 2022 naar schatting € 50 miljard verdiend aan de export van land- en tuinbouwproducten. Daarvan was € 45 miljard van Nederlandse makelij en de rest wederuitvoer.

De handelsakkoorden bieden aan Europese boeren en tuinders een betere toegang tot derde markten, maar ook wordt de bescherming van de Europese markt daardoor verminderd. Daardoor kunnen producten uit landen van buiten de EU, gemakkelijker worden ingevoerd in de EU. Dit kan in het nadeel zijn van Nederlandse boeren en tuinders, met name in de sectoren vlees, suiker, honing en fruit.

Aan de andere kant: het gewicht van Europa op het internationale toneel neemt geleidelijk af. Door handelsverdragen te sluiten kan de EU haar kwaliteitsnormen wereldwijd beter geaccepteerd te krijgen. Dit is in het belang van Nederlandse boeren en tuinders. Als Europa zich terugtrekt uit internationale markten, gaan de VS en China het speelveld nog meer domineren.

2. Voorbeelden van een ongelijk speelveld met Mercosur

Mestbeleid – nitraat en ammoniak

Nederlandse boeren en telers zijn gebonden aan strenge emissie- en bemestingsregels ter bescherming van waterkwaliteit en biodiversiteit. In Mercosur-landen bestaat dergelijke regelgeving niet.

Dierenwelzijn

In Europese slachterijen moeten dieren voor de slacht verdoofd worden ('stunning'). Deze wettelijke verplichting geldt niet in de Mercosur-landen. De Europese Unie heeft wetgeving voor diertransport, bijvoorbeeld tijdens hoge temperaturen. Die wetgeving kent men niet in de Mercosur-landen.

Diergezondheid.

Nederlandse veehouders hebben het gebruik van antibiotica fors verminderd (mindering van ruim 70%). Alleen curatief toedienen is toegestaan, op voorschrift van een dierenarts. In de Mercosur-landen gelden veel minder strenge voorschriften. Daar kunnen veehouders zelf antibiotica toedienen, wat ook als groeibevorderaar wordt gebruikt. [Het Europees product is dus veilig](#). Daarentegen zijn de laatste negen maanden meer dan 300 containers pluimveevlees uit Brazilië geweigerd.

Klimaatbeleid.

De tekst van het akkoord noemt de klimaatovereenkomst van Parijs (2015) maar kent geen mechanisme om toezeggingen af te dingen. De Europese Commissie onderhandelt nu met de Mercosur-landen over een extra hoofdstuk over klimaatbescherming. Op dit moment is onduidelijk wat er in dit hoofdstuk komt te staan en of dat correspondeert met de Europese Green Deal voorstellen ('Fit for 55").

Gewasbescherming:

In de EU gelden heel strenge regels. In de Mercosur-landen wordt daar anders mee omgegaan:

- het Europees verbod op de neonicotinoïden zorgt voor grote ongelijkheid.
- In Brazilië zijn de insecticiden carbofuran en imidaciprid toegelaten. Deze middelen zijn verboden in de EU,
- In Brazilië zijn de herbiciden hexazinone, atrazine, ametryn, tebuthiuron en paraquat toegelaten. Deze middelen zijn in de EU niet toegelaten.

Technologie

In Mercosur-landen kunnen GGO (genetisch gemodificeerde) suikerbietrassen geteeld worden. Dit is in de EU niet toegestaan. De suiker van deze bieten wordt echter wel naar de EU geëxporteerd.

Honing

Argentinië exporteert honing naar de EU die van bedenkelijke kwaliteit is. De kwaliteit wordt in Argentinië nauwelijks gecontroleerd.

3. EU in- en exportcijfers met de Mercosur-landen

De EU is voor Mercosur een van de grootste handelspartners. In 2020 exporteerde de EU € 35,5 miljard aan goederen naar de 4 Mercosur-landen. Andersom bedroeg de export van goederen vanuit Mercosur naar de EU ongeveer € 33,2 miljard. Ook voor Nederland zijn de Mercosur-landen belangrijke handelspartners. Ongeveer een kwart van de Nederlandse import van buiten de EU komt uit Mercosur. Brazilië is van Mercosur de grootste exportmarkt voor Nederland. In 2018 bedroeg de omvang van Nederlandse export naar Brazilië € 2,5 miljard en de import € 3,7 miljard (bron: RVO):

Land	Export	Import	Handelsbalans (2018)
Argentinië	€ 873 miljoen	€ 1,3 miljard	-€427 miljoen
Brazilië	€ 2,5 miljard	€ 3,7 miljard	-€1,2 miljard
Paraguay	€ 61 miljoen	€ 63 miljoen	-€ 2 miljoen
Uruguay	€ 119 miljoen	€ 466 miljoen	-€ 267 miljoen
Totaal	€ 3,6 miljard	€ 5,5 miljard	-€1,9 miljard

De agrarische handelsbalans tussen de EU en Mercosur is zwaar in het voordeel van de Mercosur-landen. Dit blijkt uit onderstaand overzicht van de waarde van EU-handel met de vier Mercosur-landen (2021, in miljoen euro) en de gemiddelde groei gedurende de periode 2016-2021.

Productgroep	EU-export	%-groei	Mercosur-export	%-groei
Residuen industrie (met name soja)	185	+9	7.093	+4
Oliezaden/fruit	71	+8	6.863	+17
Koffie/thee	38	0	2.990	+5
Vlees/slachtafval	34	-3	1.626	-3
Granen, graanproducten	10	+10	982	+4
Tabak	27	-2	687	-2
Dierlijk/plantaardige vetten	453	+6	464	+16
Dranken	407	+8	244	+24
Gemalen producten	23	+21	208	+22
Producten dierlijke oorsprong	61	+12	138	+12
Zuivel, eieren	43	0	102	+6
Dieren	7	+22	4	+1
Totaal	1.359		21.401	

Voor Nederland [registreerde het CBS](#) in 2021 voor € 1,9 miljard aan import van sojaproducten en voor 1,0 miljard aan import van perskoeken.

4. Enkele sectoren uitgelicht

Rundvlees

Het akkoord bevat een nieuw quotum van 99.000 ton met gereduceerde invoertarieven. In totaal importeerde de EU vorig jaar iets meer dan 340.000 ton rundvlees. Zo'n 80% van deze rundvlees import, ongeveer 270.000 ton, komt nu al vanuit de Mercosur landen. Het grootste deel is op dit moment wel belast met invoertarieven. De totale EU-markt voor rundvlees is 5 miljoen ton, maar 2/3^e hiervan komt van melkkoeien. Het nieuwe contingent is naar schatting 20% van de EU-markt voor kwaliteitsrundvlees.

Pluimveevlees

De EU importeert jaarlijks 800.000 ton pluimveevlees. Hiervan komt 430.000 ton uit Brazilië, dat zonder- of tegen gereduceerd importtarief naar de Europese interne markt toekomt. Onderdeel van het Mercosur-akkoord is dat de vier landen 180.000 ton extra contingent krijgen, waarvoor nu nog 49 euro per ton importtarief geldt. Dit komt overeen met zes miljoen kippen. De EU produceert zelf 13,4 miljoen ton pluimveevlees en exporteert jaarlijks 1,6 miljoen ton pluimveevlees.

De import en Europese consumptie betreft echter vooral kipfilet. Andere delen van het dier worden hier nauwelijks gegeten. Daarom is export nodig voor de vierkantsverwaarding. Van de Nederlandse export is daarom ruim een kwart bestemd voor derde landen.

Suiker

Volgens het akkoord mag Brazilië jaarlijks 180.000 ton suiker heffingsvrij exporteren naar de EU. Voor Paraguay geldt een quotum van 10.000 ton suiker. Het verbruik aan suiker in de EU is ongeveer 17 miljoen ton per jaar. De EU importeert jaarlijks ongeveer 2 miljoen ton. Een groep ontwikkelingslanden mag nu zonder importheffing exporteren naar de EU en dat zou dan straks ook gelden voor de genoemde 190.000 ton.

Gerelateerd aan suiker is ethanol. Mercosur krijgt een quotum van 600.000 ton ethanol met gereduceerd invoertarief. Brazilië exporteerde in 2018 34.000 ton ethanol uit suikerriet naar de EU, dus het nieuwe quotum is een zeer grote concessie.

Groenten en fruit

In 2021 importeerde Nederland voor 558 miljoen euro uit de vier Mercosur-landen, waarvan 418 miljoen euro uit Brazilië. Dit bijna allemaal tropisch fruit. Aan appels en peren werd voor 23 miljoen euro geïmporteerd, in volume is dat ongeveer 3% van de Nederlandse productie. De export naar de vier landen bleef beperkt tot 2,5 miljoen euro, namelijk uien. Het Mercosur-akkoord liberaliseert de handel in vers fruit, inclusief appels en peren: het importtarief daalt van 10% naar 0%. Dit kan gaan leiden tot meer fruit-import.

Honing

De Mercosur-landen krijgen in het akkoord een extra quotum van 45.000 ton. Op dit moment omvat de export 35.000 ton, vooral vanuit Argentinië. De EU is al een netto importeur van honing, in totaal 200.000 ton per jaar. De EU is voor 60% zelfvoorzienend, met een jaarlijks verbruik van rond 460.000 ton.

Aardappelproducten

Nederland is een netto exporteur van aardappelproducten. In 2021 werd voor 29 miljoen dollar aan aardappelproducten geëxporteerd naar Brazilië. Vermoedelijk gaat er via België nog meer aardappelproduct (oorspronkelijk geteeld in Nederland) naar Brazilië. Argentinië is niet interessant als afzetmarkt omdat dit land zelf veel produceert. Het importtarief op (diepvries) aardappelen gaat van 10 naar 4%. Dit kan de Nederlandse / EU-export helpen.

Zuivel

Er is een groot verschil tussen de vier Mercosur-landen. Argentinië en Uruguay zijn zuivelexporteur, Brazilië is een netto importeur. De Nederlandse zuivel heeft in principe interesse in Brazilië vooral door de 30.000 ton kaascontingent die de EU er de eerste negen jaar bij krijgt. Het tarief op harde kazen is nu 28%. Brazilië importeert nu ook al 30.000 ton per jaar, dus de toename is aanzienlijk. Aan de andere kant krijgt Mercosur ook 30.000 ton kaascontingent er bij. Het uiteindelijke effect hangt af van hoe de toegang voor Europese exporteurs tot de Braziliaanse markt geregeld wordt – Argentinië en Uruguay moeten dit niet gaan dwarsbomen.

Andere contingenten voor zowel Mercosur als EU: 10.000 ton mager melkpoeder en 5000 ton babymelkpoeder. Verder worden de importtarieven op boter met 30% verlaagd en die op yoghurt met 50% vanaf het moment dat het verdrag van kracht wordt.

Varkensvlees

Er is nu nauwelijks handel in varkensvlees met de Mercosur-landen Brazilië, Argentinië, Uruguay en Paraguay en dat heeft voor die landen ook geen prioriteit. Vanuit de Europese Unie wordt jaarlijks 20.000 ton varkensvlees naar de vier Zuid-Amerikaanse landen geëxporteerd. Met het handelsakkoord blijft de EU van deze export verzekerd. Tegelijkertijd blijft er een beperking bestaan op de import van Zuid-Amerikaans varkensvlees. Er mag vanaf het moment dat het verdrag van kracht wordt in zes jaar tijd 25.000 ton extra ingevoerd worden met de eis dat dit vlees vrij van de groeibevorderaar Ractopamine moet zijn en tegen een tarief van 83 euro per ton.

Sierteeltproducten

De handel tussen Nederland en Mercosur is wat sierteelt betreft beperkt. Op EU-niveau is in 2021 voor 32 miljoen euro aan export van bloembollen en planten geregistreerd.